

Sygn. akt I ACa 133/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Sobierajski
Sędziowie:	SSA Andrzej Struzik SSA Paweł Rygiel (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) SA w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 29 października 2013 r. sygn. akt I C 1262/12

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie V w ten sposób, że zasądza od powoda na M. K. na rzecz strony pozwanej (...) S.A. w W. kwotę 3.600 zł tytułem kosztów procesu;**
- 2. w pozostałej części apelację oddala;**
- 3. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 900 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

sygn. akt I ACa 133/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda, tytułem zadośćuczynienia, kwotę 15.100 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2013 r.; w pozostałej części powództwo oddalił; nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa od powoda z zasądzonych roszczenia kwotę 3.340 zł tytułem połowy opłaty i kwotę 1.403 zł tytułem wydatków, a od strony pozwanej – kwotę 742 zł tytułem opłaty i kwotę 277 zł tytułem wydatków; zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

Podstawą wyrokowania było ustalenie, że powód był uczestnikiem wypadku, w którym kierujący samochodem ciężarowym marki D. nr rej. (...) z naczepą, nie zachował bezpiecznej prędkości i odległości za poprzedzającym go pojazdem marki B. nr rej. (...), który zatrzymał się przy osi jezdni celem wykonania manewru skrętu w lewo i uderzył w jego tył. Wskutek wypadku jadący jako pasażer samochodem B. powód M. K. doznał stłuczenia głowy i złamania obojczyka prawego.

W sprawie bezsporne było, że odpowiedzialność za zdarzenie ponosi wyżej wskazany kierowca samochodu ciężarowego, który w dacie zdarzenia posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

Po wypadku powód został przewieziony do Wojewódzkiego Szpitala (...) w K. i przyjęty na Kliniczny Oddział (...) Ogólnej, Onkologicznej i Endokrynologicznej, gdzie w dokonanej szerokiej diagnostyce laboratoryjnej i obrazowej stwierdzono stłuczenie głowy ze wstrząśnieniem mózgu oraz złamanie obojczyka prawego. Powód został zaopatrzony ortopedycznie w opatrunek ósemkowy gipsowy. Przed zakończeniem diagnostyki i leczenia powód wypisał się w dniu 15 stycznia 2011 r. na własne żądanie. Następnie kontynuował leczenie w (...) Centrum Medyczne (...) w K.. Stosował doraźnie leki przeciwbólowe i maści. Po 6 tygodniach opatrunek gipsowy został zdjęty. Nie był poddawany rehabilitacji, ćwiczył samodzielnie. Leczenie zostało zakończone w dniu 5 lipca 2011 r. Pozostawał pod kontrolą (...) z uwagi na przeciążeniowe bóle barku prawego związane ze zmianą pogody.

Zrost obojczyka u powoda nastąpił bok do boku, co zniekształciło obojczyk poprzez wyczuwalne i widoczne zgrubienie. Pomimo wadliwego wygojenia złamania powód zachował ruchomość obojczyka we wszystkich płaszczyznach w granicach normy. W chwili obecnej nie występują żadne inne powikłania będące następstwem przebytego wskutek wypadku urazu. Nadto u M. K. stwierdzono cechy przebytego wskutek wypadku stresu pourazowego wyrażającego się w zaburzeniach snu, łaknienia, tzw. zajądaniu stresu, zaburzeniach kontroli emocji - konfliktowości, wzmożonej drażliwości, nerwowości, pobudliwości, które to cechy występowały wcześniej u powoda, a po wypadku uległy nasileniu. Zespół stresu pourazowego przekształcił się w reakcję nerwicową o miernym nasileniu z objawami występującymi do dziś (co jest uwarunkowane cechami osobowości powoda). W aktualnym stanie zdrowia, pod względem psychologicznym, u powoda występują objawy nerwicowe, depresyjno- lękowe. Występują u niego problemy emocjonalne, z którymi sobie nie radzi – ma poczucie winy wobec kolegi biorącego udział w wypadku, z powodu jego kalectwa.

M. K. odczuwał silny ból przez pierwsze około 14 dni po zaistnieniu urazu i ulegał on stopniowemu zmniejszeniu. W chwili obecnej dolegliwości odczuwane przez powoda są związane z przeciążeniem kończyny prawej i wysiłkiem.

Sąd wskazał, że doznane przez powoda wskutek wypadku obrażenia powstały niezależnie od zapięcia przez niego pasów bezpieczeństwa, co było podstawą oceny, że w sprawie nie zachodzą przesłanki określone art. 362 kc, uzasadniające przyjęcie przyczynienia powoda do zwiększenia szkody.

Sąd poczynił także ustalenia dotyczące sytuacji życiowej i majątkowej powoda, w tym odnośnie przebiegu jego zatrudnienia. Okoliczności te, łącznie z faktami dotyczącymi aktualnego stanu zdrowia powoda, były podstawą oddalenia powództwa w części, w której powód domagał się zasądzenia odszkodowania w związku z niemożnością podjęcia zatrudnienia.

Wreszcie Sąd I instancji wskazał, że w toku postępowania likwidacyjnego pozwane (...) SA wypłaciło kwotę 4.900 zł tytułem zadośćuczynienia.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał za częściowo uzasadnione roszczenie powoda o zapłatę zadośćuczynienia. Wskazując, że w świetle treści art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych odpowiedzialność strony pozwanej nie budzi wątpliwości, jak też – wobec dokonanych ustaleń faktycznych – brak było podstaw do zastosowania w sprawie art. 362 kc poprzez zmniejszenie należnego powodowi świadczenia z uwagi na jego rzekome

przyczynienie - Sąd ocenił, iż wypłacona powodowi z tytułu zadośćuczynienia kwota nie jest odpowiednia. W tym zakresie Sąd odwołał się do przesłanek określonych art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc, prezentując teoretyczno – prawne rozważania wskazujące na kryteria ustalenia odpowiedniej sumy pieniężnej z tytułu zadośćuczynienia. Odnosząc te rozważania do okoliczności niniejszej sprawy uznał, że odpowiednią sumą należną powodowi jest kwota 20.000 zł, co przy uwzględnieniu faktu wypłaty na rzecz powoda kwoty 4.900 zł uzasadniało zasądzenie dalszej kwoty 15.100 zł. Sąd wskazał, że ustalając wysokość należnego powodowi zadośćuczynienia miał na względzie rozmiar cierpień i dolegliwości bólowych utrzymujących się bezpośrednio po wypadku i w czasie leczenia (powód odczuwał silny ból przez pierwsze około 14 dni po zaistnieniu urazu i ulegał on stopniowemu zmniejszeniu), jak też okresowo odczuwane obecnie cierpienia fizyczne w postaci dolegliwości bólowych związanych z przeciążeniem ręki czy okresowego drętwienia dłoni podczas leżenia na prawym boku oraz skutki wynikające ze stresu pourazowego i pogłębienia się występujących już wcześniej u niego takich cech jak konfliktowość, wzmożona drażliwość, nerwowość, pobudliwość.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 i 102 kpc.

Od powyższego orzeczenia, w części zasądzającej roszczenie ponad kwotę 7.100 zł, apelację wniosła strona pozwana, zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego tj. art. 6 kc, art. 361 § 1 kc i art. 445 kc poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie na skutek przyjęcia, że zasądzona na rzecz powoda kwota 15.100 zł. Tytułem zadośćuczynienia jest adekwatna i może być uznana za odpowiednią pomimo, że nie odpowiada zakresowi doznanej przez powoda krzywdy w sytuacji, gdy uznana i wypłacona łącznie kwota 12.000 zł pozostaje adekwatna do krzywdy powoda, a nadto, gdy zasądzenie dalszej kwoty 8.000 zł tytułem zadośćuczynienia jest wygórowane w sposób rażący i pozostaje w znacznej dysproporcji do zadośćuczynień przyznanych w podobnych sytuacjach;

- naruszenie przepisów postępowania tj. art. 100 kpc poprzez niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji wzajemne zniesienie kosztów zastępstwa procesowego wobec częściowego jedynie uwzględnienia żądania pozwu.

W konsekwencji strona apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja strony pozwanej, co do swej istoty, nie jest uzasadniona.

Ustalenia dokonane w pierwszej instancji Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne. Zostały dokonane w oparciu o wszystkie zaoferowane dowody, których ocena mieści się w granicach wyznaczonych art. 233 § 1 kpc. Ustalone fakty nie są też kwestionowane przez żadną ze stron.

W pełni na akceptację zasługują też rozważania Sądu Okręgowego obejmujące tak wykładnię art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc, jak też ocenę ustalonego stanu faktycznego w świetle w/w przepisów.

Ponad rozważania dokonane przez Sąd I instancji wskazać należy, że „odpowiednia suma” w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. nie oznacza sumy dowolnej, określonej wyłącznie według uznania sądu. Jej prawidłowe ustalenie wymaga uwzględnienia wszystkich okoliczności, mogących mieć w danym przypadku znaczenie. Nadto zarówno okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia, jak i kryteria ich oceny powinny być rozważane indywidualnie w związku z konkretną osobą pokrzywdzonego (por. wyrok SN z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, OSNC-ZD 2010, nr 3, poz. 80, LEX nr 738354; wyrok SN z dnia 8 października 2008 r., IV CSK 243/08).

Uwzględniając powyższe i odnosząc się do argumentacji zawartej w apelacji wskazać należy, że sytuację powoda indywidualizują takie okoliczności jak zakres cierpień fizycznych związanych z urazem pozostającym w związku z

wypadkiem komunikacyjnym, długość leczenia, skutki wypadku oraz przeżycia psychiczne wynikające z doznanych obrażeń i faktu zaistnienia wypadku. O ile zatem możnaby się zgodzić z apelującą pozwaną, że sam zakres doznanych przez powoda obrażeń, czas leczenia, okres dolegliwości bólowych oraz minimalny zakres skutków dla zdrowia fizycznego powoda uzasadniałby przyznanie zadośćuczynienia w niższej wysokości, to jednak sytuację powoda indywidualizuje zakres występujących u niego skutków o charakterze psychicznym, związanych przyczynowo z wypadkiem.

Przypomnieć zatem należy, że u powoda wystąpił stres pourazowy wyrażający się w zaburzeniach snu i łaknienia, tzw. zajądaniu stresu, przez co powód przybrał na wadze o ok. 30 kg. Nasileniu uległy także występujące dotychczas u niego cechy, jak: konfliktowość, wzmożona drażliwość, nerwowość, pobudliwość. Zespół stresu pourazowego przekształcił się w reakcję nerwicową o miernym nasileniu z objawami występującymi do dnia dzisiejszego. U powoda występują objawy nerwicowe, depresyjno- lękowe. Co prawda tak daleko idące skutki uwarunkowane były cechami osobowości powoda, który już uprzednio leczył się psychiatrycznie, tym niemniej pogłębienie się istniejących dolegliwości oraz rozmiar cierpień z tym związanych mieści się w skutkach wiążących się przyczynowo z wypadkiem. Podkreślenia wymaga, że skutkiem zdarzenia, za które strona pozwana ponosi odpowiedzialność jest to, że obecnie powód wymaga krótkoterminowej interwencji kryzysowej oraz konsultacji psychiatrycznej.

Uwzględniając te, specyficzne dla sytuacji powoda okoliczności, zasadne jest przyjęcie, iż przyznana M. K. kwota 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia nie jest rażąco wygórowana. W tym stanie rzeczy podniesiony przez apelującą zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego okazał się bezzasadny.

Trafny natomiast jest zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, zmierzający do zakwestionowania rozliczenia kosztów procesu w części obejmującej wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika. Tyle tylko, że naruszenie to nie ogranicza się do wskazanego w apelacji art. 100 kpc, lecz obejmuje także art. 102 kpc. Sąd I instancji - znosząc wzajemnie między stronami koszty procesu - uznał bowiem, że w sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające częściowe odstąpienie od obciążenia powoda kosztami procesu.

Wskazać zatem należy, że w sprawie takie szczególne okoliczności nie zachodziły.

Do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" zaliczyć należy okoliczności związane z samym przebiegiem procesu tj. wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, przedawnienia, prekluzji itp., jak i te leżące na zewnątrz tj. stan majątkowy i sytuacja życiowa strony przegrywającej. Zważyć przy tym należy, że trudna sytuacja majątkowa nie może stanowić samodzielnej przesłanki uzasadniającej zastosowanie art. 102 k.p.c.

Uwzględniając powyższe odnotować należy, że powód wygrał sprawę w niewielkim zakresie – mniejszym niż 10 %. To wszystko w sytuacji, w której zasadnicza część roszczenia (120.000 zł) była związana z żądaniem odszkodowania, które w świetle ujawnionych okoliczności faktycznych okazało się oczywiście nieuzasadnione. Powód domagał się bowiem odszkodowania w postaci utraconego zarobku, podczas gdy od kilku lat nie pracował, jak też aktualny jego stan zdrowia nie stanowi przeszkody dla podjęcia przez niego zatrudnienia. Także roszczenie z tytułu zadośćuczynienia zostało w pozwie przeszacowane.

W tych okolicznościach zasadne było zastosowanie dla rozliczenia kosztów procesu reguły ogólnej, wyrażonej w art. 98 § 1 kpc. Uwzględniając, że strona pozwana ograniczyła zarzut do rozliczenia kosztów zastępstwa procesowego, należało zatem zmienić zaskarżony wyrok w pkt V poprzez zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej zwrot kosztów procesu odpowiadającej minimalnej stawce wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika, ustalonej zgodnie z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 kpc i art. 385 kpc, orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego, przy przyjęciu, że apelacja w zasadniczej swej części okazała się bezzasadna, Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania (art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc) i zasądził

od strony pozwanej na rzecz powoda koszty, na które składa się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w stawce minimalnej (zgodnie z § 6 pkt 4 w zw. z § 13 ust.1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm).